

JON LØVAAS

TrollmannSkogen

RUNENES HEMMELIGE VERDEN

1. Tyr's ætt	2. Heimdalls ætt	3. Føyas ætt
F	U	TH
A	R	K
G	W	
H	N	I
J	P	İ
Z/R	S	
T	B	E
M	L	NG
D	O	ØÅ

Runer er de aller første bokstavene vi vet om i Norge og resten av Skandinavia.

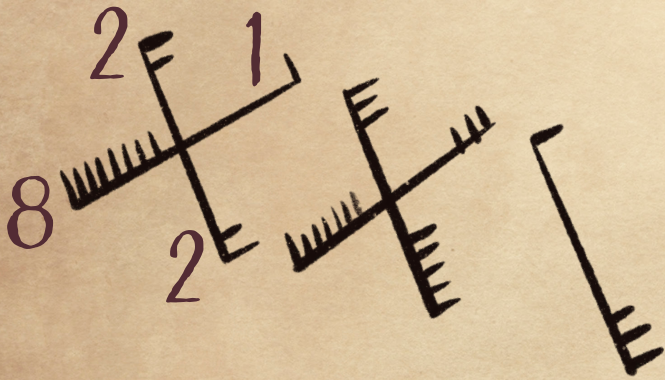
Runer er en gammel skrift som ble brukt i Norden for over 1 500 år siden og til lenge etter vikingtiden. Folk skrev navn, beskjeder og minner på stein, tre og bein.

Runer betyr «hemmelighet» eller «skjult kunnskap», og derfor synes Ethner at rune-alfabetet, som kalles FUTHARK, er perfekt til å skrive hemmelige beskjeder idag også. De kan også brukes til koding av tekst.

Det kan være fint å ha et sett med runebricken til å øve på og lære seg hvilke runesymboler som kan brukes i stedet for bokstaver.

LØNNRUNER

Den eldre futharken er et av de eldste runealfabetene og har 24 runer. Runene hadde ikke bare bokstavlyder, men også navn og betydninger. I tillegg ble de brukt til å lage hemmelige koder, kalt lønruner.

Den eldre futharken er delt inn i tre grupper med åtte runer. Gruppene kalles ætter: 8 runer + 8 runer + 8 runer.

Når vi lager lønruner, bruker vi ættene til å finne riktig rune. Først finner vi hvilken ætt runen tilhører, og deretter hvilken plass den har i ætten.

I vår første kode starter vi med ætt nummer 2 og rune nummer 2. Andre rune er ætt 1 og rune 8 osv. Først finner du riktig gruppe, og så riktig plass. Kan du løse de andre lønrunene også?

Når du lærer lønruner, lærer du altså både runene og hvordan de kan brukes til å lage en hemmelig kode. På denne måten tror de at lønruner ble brukt til å lære seg å les og skrive.

Kanskje du kan lage en lønruner som en venn må prøve å løse?

RUNENES NAVN OG BETYDNING

I den eldre futharken hadde hver rune et navn. Dette mener man er fordi det gjorde det lettere å huske hva runen betydde og hvilken lyd den laget.

RUNE	NAVN	LYD	BETYDNING
ƒ	FÉ	F	FE, BUSKAP, RIKDOM, EIENDOM
ᚋ	ÚRR	U	UROKSE, VILL OKSE
᚛	ÞURS	TH	TUSSE, JOTNE, TROLL
ᚠ	ÁSS	A	ÅSAGUD
ᚱ	REIÐ	R	RIDNING, REISE, VOGN
ᚨ	KAUN	K	SÅR, BYLL, BETENNELSE
ᚨ	GJOF	G	GAVE
ᚱ	-UKJENT-	W	GLEDE, FRYD
ᚨ	HAGALL	H	HAGL
ᚨ	NAUÐ	N	NØD, TRENGSEL, FASTLÅSTHET
ᚨ	ÍSS	I	IS
ᚨ	ÁR	J	ÅR
ᚨ	ÝR	Ĭ	BARLIND
ᚨ	-UKJENT-	P	-UKJENT-
ᚨ	ELGR	R	ELG
ᚨ	SÓL	S	SOL
ᚨ	TÝR	T	GUDEN TYR
ᚨ	BJARKAN	B	BJØRK, BJØRKEKVIST
ᚨ	JÓR	E	HEST
ᚨ	MAÐR	M	MENNESKE, MANN
ᚨ	LOGR	L	VANN
ᚨ	ING	NG	ING (ET GUDENAVN)
ᚨ	DAGR	D	DAG
ᚨ	ÓÐAL	O	ODEL, EIENDOM